

פרוטוקול מס' 3/124

מישיבת וועדת הכספים

ביום ד', א' באב תשי"ט - 5.8.1959 בשעה 12:45

ג כ ח ז: חברי הוועדה: י. גורי - יו"ר
 י. אפרתי
 י. בדר
 א. בהיר
 ש. דיין
 מ. חזני
 נ. לוין
 י. ספיר
 ז. צור
 י. קרגמן

מוזמנים: שר האוצר ל. אשכול
 מר גרינוולד - מטעם מבקר המדינה
 מר המאירי - מטעם מש. מבקר המדינה
 מר רוטפלד

- סדר-היום:
- (1) העברות מסעיף לסעיף.
  - (2) אישור צווי מכס.
  - (3) שאלת הערבות בעיסקת הנשק עם גרמניה
  - (4) דו"ח מבקר המדינה מס' 9.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

רשות הדבור ליו"ר וועדת משנה י. קרגמן בענין העברות מסעיף לצווי מכס.

י. קרגמן: אני מבקש לאשר העברות מסעיף לסעיף במשרדים אחדים ובשלושה משרדים - עודפי תקציב. גם ההעברות וגם עודפי התקציב אושרו פה אחד.

היו"ר י. גורי: כיוון שנתקבלו פה אחד, הרי הוועדה רושמת לפנייה שאותן ההעברות שאושרו פה אחד בוועדת המשנה, הוא הדין עודפי התקציב, מתאשרים על ידי מליאת הוועדה.

י. קרגמן: צווי המכס שאושרו גם הם פה אחד בוועדת המשנה הם תיקון התוספת 51, 53 ו-54.

היו"ר י. גורי: גם כאן רושמת לפנייה הוועדה כי צווי מכס אלה שאושרו פה אחד בוועדת המשנה, מתאשרים על-ידה.

אנו עוברים לשמיעת תשובתו של שר האוצר
על שאלתו של חבר הכנסת בדר בענין הערבות לעיסקה הנשק.

שר האוצר ל. אשכול:
בדקתי ומצאתי, כי חברת השילומים הודיעה,
שניתנה ערבות בנקאית לפי בקשתה, שלה
היה כיסוי של ערבות נגדית של בנקים. חברת השילומים קיבלה ערבות
מבנקים ישראליים והיא ביקשה בנק בקלן לתת ערבות. לאחר שנמסרו
לחברת השילומים ערבויות נגדיות על ידי שני בנקים, כל אחד על
סחצית הסכום, ביקשה ערבות זו.

י. בדר: האם רשאית חברת השילומים לתת ערבות?

שר האוצר ל. אשכול:
אין חברת השילומים חייבת להיכנס לענינים
פוליטיים. זה ענינו של בדר ושל אשכול.
ואם באים אליה ואומרים לה, כי ניתן לעשות עיסקה של סיליוני דולארים,
אין לה צורך לבוא בשאלות.

י. בדר: אם המדובר בבנקים ישראליים, הרי היו
צריכים לקבל על כך רשות מהמפקח על
המטבע.

שר האוצר ל. אשכול:
לא ידוע לי. יתכן שכן ויתכן שלא. אין
לי מושג. אני חושב שאין בכך צורך.

י. בדר: אני מבין, כי סכל מקום, שר האוצר בתור
שר אוצר לא נתן כל ערבות?

שר האוצר ל. אשכול: לא ביקשו אותי - לא נתתי.

הי"ר י. גורי: שר האוצר לנוח ואנו כולנו מאחלים לו
מנוחה טובה וחופש נעים.

דבר שני. אין וועדת הכספים מתפזרת.
סדר נקבע לנו את תכנית העבודה למשך 2-3 השבועות הקרובים. נעשה
במיטב יכולתנו כדי לנקות את השולחן. יתכן ותוך שלשה שבועות אלה
נבקש את השתתפותך לאחר שתחזור מחופשתך.

נעשה הכל כדי לסיים את הדיון בשלשה
חוקים - אולי באחד מהם בספיק לדון סדר - וכוונתי לערבות עבור
סדר חוץ, רשויות מקומיות 7,5% והקדשי נפקדים. ענין סדר חוץ
אולי יגיע עוד סדר לכנס. לא כן שני החוקים האחרים, אולם מאחר
והכנסת תתכנס ב-20.8, אנו תקווה כי נוכל להביא בפניה גם שני
חוקים אלה.

שר האוצר ל. אשכול: אני מודה על האיחולים. לצערי, איני
יכול לאחל לכם מנוחה.

אני שואל: מה יהי עם חוק מקרקעי המדינה?

הי"ר י. גורי: הוא לא הועבר אלינו. לכשיועבר - תיעשה
וועדת הכספים מצדה הכל על מנת להגישו
למושב של ה-20.8.

שר האוצר ל. אשכול: אם כי אין אנו נפרדים עדיין, ברצוני להגיד,
שאם הצלחתי במשך השנה להרגיז מישהו - עמו
הסליחה.

עכשיו אני שואל: מה בענין הקרן הקיימת?
מנהל קרקעות? מצדי אין כל שינוי. גרנות לוחץ עלי. אני מסכים.

הי"ר י. גורי: כדי שתוכל וועדת הכספים לטפל בענין זה, צריך שהוא יועבר אלינו, או - לפחות - שיתירו לה לעסוק בו טרם שהועבר.

אני רוצה לומר לשר האוצר, כי מחר עוד ניתן לקיים דיון. לאחר הדיון יכולה להימסר הודעה מעל במת הכנסת, כי מתירים לוועדת הכספים לגשת לטיפול בחוק זה.

דו"ח מבקר המדינה מס' 9
=====

הי"ר י. גורי: בתוקף החוק הכינונו סיכומים והצעות לדו"ח מבקר המדינה. על יסוד הסיכומים שהוגשו על ידי לוועדת המשנה נערכו דיונים מקיפים ווועדת המשנה עיינה בכל פרק ופרק. הוכנסו גם תיקונים והנוסח האחרון של הסיכומים כולל תיקונים אלה מונח לפניכם.

לאחר העבודה הרבה שהשקיעה בכך וועדת המשנה, אינני חושב כי יש להביא לוועדת הכספים את כל הסיכומים.

לוועדת הכספים יובאו רק הצעות, כי נוסף על הצעותי אני יש גם נוסחאות אחרות של הצעות, שחלקן הוכנסו על ידי חבר הכנסת בנה - אגב, הוא הודיע לי כי לא יוכל להשתתף בישיבה וביקשני להביא את הצעותיו - על ידי חבר הכנסת צור ועל ידי חבר הכנסת חזני. חבר הכנסת בדר הודיעני, כי טרם הספיק להכין את הצעותיו ויניחן על השולחן מחר. אני איתם לשולחן הוועדה מחר ונוכל לצרפם לחומר.

לפי הקו שקבענו לעצמנו זו השנה השלישית, מורכבת החוברת משלושה חלקים: מבוא, סיכומים, הצעות הוועדה והצעות סיעות. לאחר מכן - נספחות בהן יש שני נספחים קבועים: א) חוק מבקר המדינה; ב) רשימת הדוחות וחוות הדעת בהם עסק מבקר המדינה בתקופת הזמן של השנה האחרונה, מיולי 1958 ועד יולי 1959.

אמרתי, כי הקו המנחה של וועדת הכספים בפרק הסיכומים היה להעלות את הנושאים החשובים ביותר, שכדאי להביאם בפני הכנסת והממשלה, וגם ללוות כל פרק בהצעה מתאימה. המלאכה נעשתה בעצה אחת עם מבקר המדינה בדרך כלל אין אנו מעלים בחוברת זו נושאים שאנו טפלנו בהם אשתקד.

הפרקים הם כדלקמן: רישום התחייבויות של ההוצאה; (2) הכנסת מיועדת (התוספת השלישית); (3) היקף רכוש המדינה ויעילות ניצולו; (4) החכרת מקרקעין למטרות שיכון; (5) בעיית הסדר הקרקעות; (6) הפעולות לעידוד הייצוא; (7) תפעול נמל הקישון; (8) הפיקוח על האגפים והאיגודים המשתייכים למשרד ראש הממשלה; (9) רשות חסות הנוער במשרד הסעד; (10) לסדרי הרישום בבתי ספר; (11) המוסד לביטוח לאומי וכן הלאה לפי החוברת.

יש עוד שלשה פרקים שעדיין אינם בידי ותוך המהלך אניחם על השולחן.

בנספחות יופיעו כפי שאמרתי חוות הדעת של המבקר והדוחות שלו שנערכו במשך השנה האחרונה, והם: דו"ח על ביצוע הסעיף התקציבי פעולות לעידוד הייצוא, דו"ח על רישום תלמידים למוסדות חינוך, דו"ח על הביקורת במסל הצבאי; דו"ח על פעולות משרד העבודה להגברת התעסוקה, קוויסא מנחים לרואי חשבון, חוות דעת בדבר רישום התחייבויות כהוצאה, חוות דעת בדבר הכנסות מיועדות, דו"ח בענין טיפולו של המוסד לביטוח בתביעת מר מנדל פרוזר, דו"ח שנתי מס' 9 של המבקר, דו"ח שנתי מס' 9 של המבקר על מערכת הבטחון, דו"ח על מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה, דינים וחשבונות על איגודים שונים.

4.
 לאור הדברים שמניתי מסתבר, כי לא עלה בידי וועדת המשנה לטפל בכל המעיפים. הוועדה עסקה בדו"ח על ביצוע המעיף החקציבי - פעולות לעידוד הייצוא. הוועדה עסקה בענין רישום התלמידים, קווים מנחים לרואי חשבון, המסל הצבאי, חוקי המס, חוקי הרישום, חוקי חוות דעת של המועצה, חוות דעת בדבר רישום התחייבויות כהוצאה, חוות דעת בדבר הכנסות מיועדות. בענין תביעת מר מנדל פרוזר - לא עסקה הוועדה, כי טרם נסתיים הדיון המשפטי. עסקנו בדו"ח הכללי ובדו"ח על מערכת הבטחון.

ועתה אעבור לקריאת הצעותי. אני מציע לתת אשראי לוועדת המשנה שעסקה בענין זה זמן כה רב, בישימת כה רבות, ולא לקיים דיון, אלא אם צורך מיוחד מחייב אותו.

אנו מגישים לכנסת את החוברת אמנם באיחור של עשרים יום, אך בכל זאת לפני הפגרה. תהיה לכנסת האפשרות לדון בסיכומיה והצעותיה של וועדת הכספים לדו"ח המבקר.

המשך רשמה ר.ב.

היו"ר י. גורי: מה שנשאר לנו הוא עוד ענין הרכב הצבאי, ונוסף על כך אני מכין גם הצעה להערכת פעולתו של מבקר המדינה, ותקציב הפיתוח והתעשייה. שלש הצעות אלה לא הספקתי להגיש, ואגישן מחר בבקר.

א. בהיר: לסעיף 3, היקף הרכוש ויעילות ניצולו, היחה בעיה של בדיקת החוזים שנעשו ביחס למכירת פרדסים. אחרי שהיה ברור בענין זה בוועדת משנה בתל-אביב, למחרת הבקר פורסם בעתונים שהתגלו בווררים בקשר עם חוזים שנעשו עם קבוצה של פקידי רשות הפתוח לשעבר. אני בשעתו, כשדנו על כך, בקשתי כי יהיה סעיף המדבר על בדיקת כל החוזים, ונאמר לי כי דבר זה יהיה.

היו"ר י. גורי: נכון הדבר, זה אמנם נשכח ממני, אבל משהו נשכח גם "מח"כ בהיר. נאמר כי בחוזים מובטח שאם יש צורך בתקון, שטח למשל, תהיה אפשרות לחקן את החוזה ולא בכוון חד-סיטרי בלבד, אלא בכוון דו-סטרי, זאת אומרת שהזכות הזאת שמורה, ואף עוסקים בכך. מה שנשכח ממך הוא הפרט הזה, ועוד דבר יותר חשוב שנאמר כי אם אנחנו מחייבים לבדוק את כל החוזים לאורך כל התקופה, מוטל בספק אם דבר זה הינו אפשרי. במידה שזה אפשרי לא הייתי מתנגד שזה ייעשה.

א. בהיר: מפני כך שקראתי כי בדקו והגישו אף תביעה על דבר שנעשה ב-1954 - אינני יודע באיזו צורה משפטית דבר זה נעשה - על כן אני בדעה שיש למצא נוסח מתאים בתוך ההצעות של היו"ר לשם כך. המדובר בחוזים פרטיים, ובשטח של 13 אלף דונם.

היו"ר י. גורי: אני הייתי מוכן להוסיף פסקא המזכירה קודם כל כי קיימת השיטה של חיקון בחוזים, במידה שמתברר שיש צורך לתקן משהו, בין אם התיקון ערוך לטובת האוצר, בין אם הוא ערוך לטובת בעל החוזה. היינו, לציין את העובדה ואף לציין כי נעשו תיקונים אלה ואלה. נוסף על כך תבוא פסקא עיקרית האומרת כי רצוי הדבר שתיעשה בדיקה כוללת של החוזים, כדי לברר אם יש צורך בחיקונים כאלה, בין אם הם בכוון אחד או בכוון שני.

זהו התכן שיש לנסחו, ואם אין כל נימוקים כנגד, אני בעד הוספת פסקא כזו.

א. בהיר: הייתי מציע את הפסקא הראשונה להוסיף בסיכומים של הצעות מס. 2.

היו"ר י. גורי: אבדוק אם אין פסקא כזו.

מר רוטפלד: אולי הועדה תסתפק בכך אם ייאמר כי אגף הפקוח בודק את עניני העסקות של הפרדסים, וזה נעשה שלב שלב. כי גם אם ועדת הכספים מחליטה אם אשר מחליטה, אינני חושב שהדבר ניתן להיעשות באופן מעשי.

היו"ר י. גורי: אני אציין - רצוי שתיעשה בדיקה כזו.

הוחלט להוסיף את הפסקא הנ"ל בדבר בדיקת חוזים.

מר מאירי: אשר למה שהוזכר על ידי ח"כ בהיר בקשר למה שפורסם בעתונות, אזי לא היה לכך קשר עם בדיקת חוזים ותיקונם. בעתונות דובר על חקירה פלילית נגד עובדי רשות הפתוח. הדבר צויין בדו"ח מס. 7, כאשר הבקרת העלחה כי 10 עובדי רשות הפתוח היו בין חוכרי הפרדסים וכו'. זאת הגישו לפלילים אחרי שהמנהל הכללי של משרד האוצר העיר שיש לבדוק מקרה זה.

היו"ר י. גורי:
הערתו של מר מאירי הינה אינפורמטיבית,
אבל ח"כ בהיר העיר הערות עוד לפני שהדבר
פורסם בעתונות, והתיקון הזה יוכנס.

א. בהיר:
בסעיף 11 הדין על המוסד לביטוח לאומי,
כתוב בשורה האחרונה - "למען מנוע לעתיד
לבוא הבדלי חפישה אלה בכל הנוגע לביצוע החוק". אם להתייחס
למה שכתוב לפני כן, חושבני כי צריך שיהיה כתוב כי יתכן
ויהיה צורך להכניס אי אלה תיקונים בחוק או בתקנות למען קבוע
בעתיד לבוא גישה מוסמכת בכל הנוגע לעתיד לבוא.

היו"ר י. גורי:
צריך לקרוא את הסעיף כולו. מרכזו של הענין
הוא בזה שהחוק הוא בעצם כמו שהוא, והתקנות
אף הן ברורות מאד, מה שטען המבקר הוא לא שהיתה הפרת החוק, אלא
הוא אמר כי המוסד לביטוח לאומי הוא מוסד צבורי ואיננו חברה פרטית,
ואם כי מוסד צבורי איננו חייב להיות כפוף לחוק, הוא כמוסד צבורי
חייב לגלות יותר רחבות לב. זו היתה הגישה של המבקר. רחבות הלב
תחבטא בכך שימצו את מלא האפשרות של המבוטח להוכיח את זכותו,
והבקרה מציינת כי במקרים מסויימים לא ניתנה אפשרות כזו. המוסד
השיב כי הם נתנו את כל הזכות לעשות את הכל במידה שהדבר הזה
איננו כרוך בהוצאות רבות. ועדת הכספים, איפוא, היתה יכולה
לסכם דעתה אם היא מקבלת את גישתו של המבקר וגישתו של המוסד, או
לא. הכוונה שבכל זאת ישנו קשר, אם כי לא ישיר, אזי עקיף בין
חוק ותקנות. על כן אמרנו: "יתכן ויהיה צורך להכניס אילו
תיקונים בחוק או בתקנות". היינו, בתקנות יאמרו כי המוסד חייב
לערוך בדיקה אפילו אם דבר זה כרוך בהוצאות גדולות. זהו ענין
של חוק ותקנות. המוסד טוען כי החוק איננו מחייבו לכך, אם
יחייבו יעשה כן.

א. בהיר/
אשר לפסקא האחרונה אשר ח"כ טוען לחיקוונה,
גם לי היו ספיקות לגבה, זה ענין של נסוח, ויתכן כי אתקן.

א. בהיר:
ההצעה שלי היתה לומר - למען קבוע בעתיד
לבוא גישה מוסמכת.

היו"ר י. גורי:
אינני בטוח אם זהו הביטוי הנכון למה
שצריך להיאמר.

הוחלט למחוק את הפסקא האחרונה מסעיף 11,
המוסד לביטוח לאומי האומר - "למען
מנוע לעתיד לבוא הבדלי חפישה אלה
בכל הנוגע לביצוע החוק".

א. בהיר:
לסעיף 13 - "דו"ח הועדה שמונתה ע"י הממשלה
לבחינת הליקויים ודרכי תיקונם", הוסכם
בועדת המשנה שיחוסף סעיף ד' המדבר על תפקידים של אגף הפיקוח
והפרדתו מהחשב.

היו"ר י. גורי:
דובר אבל לא הוסכם. אני בפרוש אמרתי שיש
בזה משום אינקומפטיביליטי, שהחשב הכללי הוא
ראש אגף הפיקוח, והצעתי לוועדה לכתוב מכתב - לא לכלול זאת בהצעות
המובאות לכנסת - אלא לכתוב מכתב לשר האוצר האומר כי הועדה רואה
אינקומפטיביליטי במילוי שני תפקידים על ידי איש אחד, ומבקשת
את הממשלה ואת שר האוצר לקבל לתשומת לבה דעתה של ועדת הכספים
בענין זה.

א. בהיר:
לענין אגף הפיקוח עצמו, עמדה גם שאלת הרחבת
היקף פעולתו וסמכותו של האגף.

היו"ר י. גורי:
הצעה כזו לא נתבררה, זכותך להציע הצעה זו.
אני אינני יודע מהי הכוונה לסמכויות, אני
טענתי שיש לחזק את אגף הפיקוח מבחינת כוחות עבודה, אבל הרחבת
הסמכויות הוא ענין שלא נידון בועדה.

א. בהיר:
אני מסכים שענין זה ינוסח במכתב, אבל
אז אני מבקש כי שם ינוסח לא רק הענין של
מילוי שני תפקידים על ידי החשב הכללי, אלא כי תווחב היריעה,
וינוסח שם גם ענין כוח אדם וכו'.

היו"ר י. גורי:
את הפסקא המדוברת על העלאת כח-אדם באגף
הפיקוח אפשר לשלב במכתב עם ענין הסמכויות.
אני אומר כי בוועדת הכספים נתעוררה גם בעית סמכויות לאגף הפיקוח,
נוסף על שאלת האינקומפטיביליטי, וכי יקיימו דיון גם על כך יחד
עם מבקר המדינה.

א. בהיר:
לענין זה היתה בקשה מופנית למבקר, לקיים
סקר על ענין הכפילויות במשרדי הממשלה
והצעות לחלוקת תפקידים.

היו"ר י. גורי:
הענין הועלה, ומבקר המדינה הודיע כי אם
הועדה תפנה אליו הוא מוכן יהיה להכין סקר
כזה, הועדה לא קיימה דיון בנידון, ולא יכלתי, איפוא, לציין
כאן הצעה כזו. האמת היא כי אני חשבתי כי בנושא כה נכבד כמו
שאלת הכפילויות, רצוי כי נקיים שיחה עם המבקר, ורק לאחר מכן
לומר מה מבקשת הועדה.

א. בהיר:
האם אתה חושב שאפשר יהיה לקיים שיחה כזו
תוך כדי דיון בוועדת הכספים?

היו"ר י. גורי:
המבקר יחזור מנסיעתו רק ב-6 לאוקטובר,
מאז ועד גמר סמכויותיה של ועדה זו איננה
נראית אפשרות לקיים את השיחה. זה, איפוא, ענין לוועדת הכספים
של הכנסת הרביעית, ואני מניח כי חלק מהחברים הנוכחים יהיו חברים
גם בוועדת הכספים של הכנסת הרביעית, ואז ידונו על כך.

א. בהיר:
אני מציע לרשום כי הועדה מעבירה זאת כחומר
לוועדת הכספים של הכנסת הרביעית.

היו"ר י. גורי:
ישנם הסוענים כי אין ערך למה שנאמר כאן
בקשר לכנסת הבאה.

מ. חזני:
ברצוני להציע חיקון קל לפרק 15 הדין
על האיגודים הממשלתיים. במקום שכתוב -
"אף נעשו על ידי משרד האוצר ומשרד המשפטים הצעדים הראשונים
להכנתו". במקום זה לכתוב - "אולם עד עתה לא הובאה הצעה כזו
לכנסת".

ד"ר קיטרון:
למעשה ההצעה הוצעה כבר לממשלה. כאן
נאמר "הצעדים הראשונים וכו'", אי כבר
הוכנה הצעה בשלמותה, פרוש הדבר שזה כבר יותר אפילו מצעים ראשונים.

היו"ר י. גורי:
אני אוסיף - "ההצעה הוגשה על ידי משרד
המשפטים לממשלה."

אני מעמיד את ההצעות השונות להצבעה.

הצעת ח"כ מ. חזני: -

ד"ר קיטרון:
בסעיף 4, במקום שנאמר "רק עפ"י הגדרות
חוק התקציב", צריך להיות - "עפ"י הוראות
חוק התקציב".

היו"ר י. גורי:
ההצעות העומדות להצבעה הן הצעותי, הצעות
ח"כ חזני, בבה וצור, ושלוש הצעות אשר אני
צריך להביאן מחר בבקר, בענין תאונות רכב צבאי, פיתוח תעשייה
והערכה לפעולתו של מבקר המדינה. ח"כ בדר יגיש הצעותיו מחר
בבקר, ועתה אני מצביע על ההצעות שהוגשו.

ה צ ב ע ה

הצעות ח"כ חזני אשר הן בגדר תוספות או במקום הצעות
היו"ר י. גורי - לא נתקבלו

הצעות ח"כ בבה שהן בגדר תוספות או במקום הצעות
היו"ר י. גורי - לא נתקבלו

הצעות ח"כ צור שהן בגדר תוספות או במקום הצעות
היו"ר י. גורי - לא נתקבלו

הצעות היו"ר גורי נתקבלו

אני רוצה להביע הערכתנו לעובדי
משרד מבקר המדינה על שעזרו לנו

היו"ר י. גורי:

בעבודתנו.

(הישיבה ננעלה בשעה 15.00)